

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ภาวะผู้นำครู

- 1.1 ความหมายภาวะผู้นำครู
- 1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำครู
- 1.3 บทบาทและคุณลักษณะภาวะผู้นำครู
- 1.4 องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้

- 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
- 2.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้
- 2.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้
- 2.4 บทบาทและลักษณะการจัดการเรียนรู้
- 2.5 ผลสำเร็จของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้

3. บริบทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

- 3.1 ประวัติความเป็นมา
- 3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 3.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 3.4 นโยบายและแผนการจัดการศึกษา
- 3.5 ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของสำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 3.6 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.7 ภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.8 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.9 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และนโยบายการจัดการศึกษา
ของสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

4. บริบทของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

4.1 โรงเรียนเค็อศรีไพรวัลย์

4.2 โรงเรียนธาตุทองอำนวยวิทย

4.3 โรงเรียนภูดินแดงวิทยา

4.4 โรงเรียนร่มไทรวิทยา

4.5 โรงเรียนสกลทวาปี

4.6 โรงเรียนคำยางพิทยาคม

5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ภาวะผู้นำครู

1. ความหมายของภาวะผู้นำครู

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและทัศนะภาวะผู้นำครูที่หลากหลายดังนี้

อุษาวดี จันทรสุนธิ (2552, หน้า 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ภาวะผู้นำครูรูปแบบหนึ่งของการใช้พฤติกรรมผู้นำที่อาศัยแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นกรอบแนวคิดรองรับ ภาวะผู้นำของครูสะท้อนให้เห็นบทบาทของครู ในการสร้างสัมพันธภาพ เพื่อให้เกิดการรวมพลังสร้างสรรค์ในการเผชิญปัญหาและ อุปสรรคในการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ให้เกิดกับ โรงเรียนโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียน

สุรรัตน์ พัฒนเชียร (2552, หน้า 115) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ ครู หมายถึง การแสดงออกของครูในการร่วมกันทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังนำไปสู่การ เรียนรู้ร่วมกันการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการมีความสัมพันธ์และความ เกี่ยวข้องต่างๆ ระหว่างครูแต่ละบุคคลภายในสถานศึกษารวมไปถึงความสามารถของครู ในการนำทั้งการนำในห้องเรียน การนำนอกห้องเรียนและการนำครูคนอื่นๆ โดยการใช้ อิทธิพลในกระตุ้นชักจูงเพื่อนครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ เป้าหมายร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 36) ได้ให้คำนิยาม ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษาก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำครูว่าเป็นการแสดงออกของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่วัดจากพฤติกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง และเพื่อนครู องค์ประกอบด้านเป็นแบบอย่างในการสอน องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และองค์ประกอบด้านเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 303) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำครูหมายถึง รูปแบบภาวะผู้นำครูในรูปแบบต่างๆ ในสถานศึกษาที่จะนำหรือเป็นผู้นำภาวะผู้นำแบบนี้เป็นการสร้างสถานการณ์ทำให้คนได้ทำงานหรือเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถสร้างและทำให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น เป็นการนำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน

ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 22) ได้ ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำครูหมายถึง พฤติกรรมของครูที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนจนสามารถสร้างความเข้าใจ สามารถสร้างเครือข่ายเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอันเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

เทพรังสรรค์ จันทรงษ์ (2556, หน้า 29) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำครูหมายถึง ความสามารถพฤติกรรมและการแสดงออกของครูที่แสดงถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนมีความเป็นอิสระ ปราศจากอิทธิพลหรือการชี้นำ และยังแสดงถึงความเป็นมืออาชีพ ก่อให้เกิดพลังการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 31) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำครูหมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกในการปฏิบัติงานของครูอย่างเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาเพื่อนครู และองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Alma Harris and Daniel Muijs (2005, pp. 16) ได้ให้ทัศนะ ภาวะผู้นำครูว่าเป็นการแสดงความเต็มใจอาสาสมัครใหม่ ครูจะมีความเป็นอิสระและมีการชี้นำตนเองในการฝึกกำลังของบุคคลากรทุกคนในสถานศึกษาเพื่อให้มีการเชื่อมโยงกับการส่งเสริมการและกระบวนการเรียนรู้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ความสามารถและพฤติกรรมของครูที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นหรือประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนจนสามารถสร้างความเข้าใจเรียนรู้ด้วยกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำครู

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 13-14) ได้ดำเนินการประเมินสมรรถนะครูที่หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานประกอบด้วย ความรู้ (knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Other characteristics) และเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้องค์การปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากแรงผลักดันเบื้องต้น (Motives) อุปนิสัย (Traits) ภาพลักษณ์ภายใน (Self Image) และบทบาทแสดงออกต่อสังคม (Social Role) ที่แตกต่างกันทำให้พฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่ภาครัฐ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการบริหารทรัพยากรบุคคลตามกรอบมาตรฐานความสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล (Standard for Success) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อความสำเร็จของส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการ โครงการยกระดับครูทั้งระบบกิจกรรมพัฒนาครูเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาครูรายบุคคล คณะทำงานประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการการศึกษา ผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนดสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์สมรรถนะครู ประกอบด้วย เจตคติ ค่านิยม ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจงานในสถานศึกษา จากแบบประเมินสมรรถนะและมาตรฐานของครูผู้สอนที่หน่วยงานต่างได้จัดทำไว้ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพ

การปฏิบัติงาน (สมรรถนะ) เพื่อให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษามี และเลื่อนวิทยฐานะของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) มาตรฐานวิชาชีพครู ของสำนักเลขาธิการคุรุสภา รูปแบบสมรรถนะ และบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สค.บศ) นอกจากนี้ยังศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ

1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

1.2 การบริการที่ดี

1.3 การพัฒนาตนเอง

1.4 การทำงานเป็นทีม

1.5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Function Competency) ประกอบด้วย

6 สมรรถนะ คือ

2.1 การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้

2.2 การพัฒนาผู้เรียน

2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.5 ภาวะผู้นำครู

2.6 การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการ

จัดการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำครู เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้ครูผู้สอนต้องมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของกษมา วรวรณ ฌ อยุธยา ที่ว่าในห้องเรียนครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้บริหาร เช่น การบริหารจัดการชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองสอนหรือรับผิดชอบอยู่ เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูป

การศึกษาที่เน้นการบริหารนักเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งล้วนให้ครูมีส่วนร่วม และมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการแสดงให้เห็นบทบาทของครูในการเป็นครูผู้นำ (Teacher Leader) บทบาทการเป็นผู้นำพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Developers) และให้การพัฒนาแก่บุคลากรต่างๆ (Staff –Development Providers) เป็นต้น บทบาทผู้นำของครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ครูมีภาวะผู้นำที่เพียงพอที่จะดำเนินการในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพด้านต่างๆ ของโรงเรียนได้สำเร็จ

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2558, หน้า 14) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำ หมายถึง ความเป็นผู้นำมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จ และด้วยเหตุนี้องค์การทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐหรือภาคเอกชน องค์การที่แสวงหาผลกำไรหรือไม่แสวงหาผลกำไร จึงต้องการได้มาหรือพัฒนาบุคลากรของตน ให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าครูผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ เป็นทั้งผู้สอน และผู้บริหาร มีวิธีการบริหารจัดการในชั้นเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยสมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงานเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ พร้อมทั้งกระตุ้นส่งเสริมให้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

3. บทบาทและคุณลักษณะภาวะผู้นำครู

ภาวะผู้นำครู เป็นพฤติกรรมของครูที่เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนจนสามารถสร้างความเข้าใจ สามารถสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอันเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ดำเนินประเมินสมรรถนะครูในด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน (Other Characteristics) ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงประจักษ์ที่มีความโดดเด่นในการทำงานจากต่างคนอื่น (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 84) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเกี่ยวกับสาระความรู้และสมรรถนะของครูตามมาตรฐานความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร

1.1 สาระความรู้

หลักสูตร

- 1.1.1 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีการศึกษา
- 1.1.2 ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย
- 1.1.3 วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย
- 1.1.4 ทฤษฎีหลักสูตร
- 1.1.5 การพัฒนาหลักสูตร
- 1.1.6 มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร
- 1.1.7 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.1.8 ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร
- 1.2 สมรรถนะ
 - 1.2.1 สามารถวิเคราะห์หลักสูตร
 - 1.2.2 สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร
 - 1.2.3 สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้
 - 1.2.4 สามารถจัดทำหลักสูตร
2. การจัดการเรียนรู้
 - 2.1 สาระความรู้
 - 2.1.1 ทฤษฎีการเรียนการสอน
 - 2.1.2 รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.1.3 การออกแบบและการจัดการเรียนรู้
 - 2.1.4 การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 2.1.5 การบูรณาการเรียนรู้แบบเรียนรวม
 - 2.1.6 เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้
 - 2.1.7 การใช้และการผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรม
 - 2.1.8 การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.1.9 การประเมินผลการเรียนรู้
 - 2.2 สมรรถนะ
 - 2.2.1 สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนเรียนรู้
 - 2.2.2 สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2.2.3 สามารถเลือกใช้ พัฒนา สร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริม

การเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2.4 สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากข้อกำหนดจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานโดยตรง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 108-109)

ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) จัดทำหน่วยการเรียนรู้แผนการเรียนรู้ โดยเน้นความรู้ ทักษะ กระบวนการที่สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดคุณลักษณะพึงประสงค์ และสมรรถนะของผู้เรียน 3) วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 4) จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร 5) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 6) จัดเตรียมและใช้สื่อการเรียนรู้ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมแก่ผู้เรียน 7) ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งมุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงเป็นสำคัญ เน้นมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้ปกครอง ตลอดจนสอดคล้องพัฒนาการของผู้เรียน 8) นำผลการประเมินของผู้เรียนมาใช้ในการสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนตลอดจนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการสอนของตนเองอย่างเป็นระบบ 9) ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบและต่อเนื่อง จากเนื้อหาข้างต้นมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดบทบาทของครูผู้สอน 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน การจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ และทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 35) กล่าวไว้ว่า บทบาท และคุณลักษณะภาวะผู้นำครู หมายถึง ภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน ครูจะต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำ และมีภาวะผู้นำทั้งในการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานอันจะส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

(Alma Harris and Daniel Muijs, 2005, p. 23) ได้กล่าวถึง บทบาท ภาวะผู้นำครู 1) ปรับปรุงการสอนในห้องเรียนที่รับผิดชอบด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) จัดระเบียบ และชี้้นำการทบทวนการปฏิบัติงานของโรงเรียน 3) สร้างพัฒนา และพัฒนาการเรียนรู้ 4) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียน 5) ให้การฝึกสอนงานแก่เพื่อนร่วมงานและ 6) มีส่วนร่วมในการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของครูสามารถ เป็นนักพัฒนาหลักสูตร นักเขียนที่อดทน และนักวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เชื่อมโยงไปสู่ห้องเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาท และคุณลักษณะภาวะผู้นำครู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ครูจะต้องพัฒนาตนเองและมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของตน ครูต้องเป็นผู้บริหารชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอเพื่อเป็นที่ยอมรับในสังคมของการเรียนรู้

4. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ตัวบ่งชี้ พฤติกรรมที่แสดงออกคุณลักษณะของครูที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะที่สามารถนำตนเองได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 32) ได้กำหนด สมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในสมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครูโดยมีตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมดังนี้

1. วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู หมายถึงครู พิจารณาบทบาทตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้เรียนและผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญในความคิดเห็นหรือผลงานและให้เกียรติแก่ผู้อื่น กระตุน จูงใจ ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของคนอื่น ให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อการทำงานร่วมกัน

2. การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ครูมีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นไปที่การเรียน การสอนของผู้เรียนและการพัฒนาวิชาชีพ มีทักษะในการฟัง การพูด และการตั้งคำถาม เปิดใจกว้าง ยืดหยุ่น ยอมรับทัศนะที่หลากหลายของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน สืบเสาะข้อมูล ความรู้วิชาชีพใหม่ๆ ที่สร้างความท้าทายในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น

3. การบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ครูให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม กระตุนผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และร่วมมือในวงกว้าง เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาและวิชาชีพปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบ ขั้นตอน ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

4. การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง หมายถึง ครูพิจารณาไตร่ตรองความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน สนับสนุนความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนร่วมงานและมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและผลการดำเนินงานสถานศึกษา

5. การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน หมายถึง ครูกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของตนเองตามสภาพจริง และปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นรอบด้านของผู้เรียนต่อผู้ปกครอง และผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ยอมรับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความคาดหวังด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผู้ปกครอง ปรับเปลี่ยนบทบาทและการปฏิบัติงานของตนเองให้เอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตรวจสอบข้อมูลการประเมินผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมไปถึงผลการวิจัยหรือองค์ความรู้ต่างๆ และการนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของสำนักนักคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 10) ได้กำหนดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครู
 ไว้ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนอง
 ความต้องการของผู้เรียน 2) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก
 การคิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ 3) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 4) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการ
 เรียนการสอน 5) มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน
 6) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพ
 อย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา 7) ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย
 การทำงานร่วมกับผู้อื่น และรับผิดชอบต่อกลุ่มเพื่อนร่วมงาน 8) มีการพัฒนาการของ
 ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง 9) มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน
 รักสถานศึกษาของตนและมีความกระตือรือร้น สอดคล้องกับนภาพร พันธุ์ชัย (2556,
 หน้า 14-17) ได้ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำครูมีดังนี้ (1) ความรู้
 ความเข้าใจหลักสูตร ซึ่งวัดได้จากตัวบ่งชี้คือ 1.1) พัฒนาหลักสูตรแกนกลาง 1.2) มีความรู้
 ความเข้าใจหลักสูตรแกนกลาง 1.3) มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี
 1.4) มีความสามารถในการวัดผลประเมินผลหลักสูตรแกนกลาง (2) ภาวะผู้นำครูด้านการ
 จัดการเรียนรู้ วัดได้จากตัวบ่งชี้คือ 2.1) เป็นผู้นำทางการเรียนการสอน 2.2) มีความคิด
 ริเริ่มสร้างสรรค์ 2.3) เป็นแบบอย่างที่ดีของการสอนและการเรียนรู้ 2.4) จัดการเรียน
 การสอนให้ผู้เรียนด้วยความสนใจและสนุกสนาน 2.5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้
 และทักษะที่ได้ไปใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่นๆ (3) การพัฒนาตนเองไปสู่ครู
 มืออาชีพ วัดได้จากตัวบ่งชี้คือ 3.1) มีความมุ่งมั่นและพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพ
 อย่างต่อเนื่อง 3.2) สร้างแนวคิด วิธีการ ใหม่ในการพัฒนาตนเอง 3.3) มีความสนใจ
 เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ 3.4) เป็นผู้ที่มั่นฝึกตนเองอยู่เสมอและเป็น
 ที่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาแก่เพื่อนครู 3.5) เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนา
 ตนเองให้ทันสมัยทันเหตุการณ์อยู่เสมอ (4) การสร้างความสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับ
 ชุมชน วัดได้จากตัวบ่งชี้คือ 4.1) ส่งเสริมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4.2) เป็นตัวแทน

ขององค์กรทั้งในโรงเรียนหรือของสมาคมท้องถิ่น 4.3) ทำงานร่วมกับครูคนอื่น ๆ และผู้บริหาร 4.4) มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน หรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน 4.5) แลกเปลี่ยนความรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และแลกเปลี่ยนทักษะความรู้ของผู้อื่น 4.6) เป็นแบบอย่างในการผสมผสานความร่วมมือ (5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน วัดได้จากตัวบ่งชี้คือ 5.1) ส่งเสริมประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5.2) มีความรับผิดชอบงานในหน้าที่ 5.3) ปฏิบัติงานจนเห็นผลเชิงประจักษ์ 5.4) มุ่งมั่นอย่างจริงจังในการจัดการเรียนรู้ 5.5) ดูแลเอาใจใส่นักเรียนของตน 5.6) มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน 5.7) ศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่าสม่ำเสมอ

จากข้อสรุปมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครู ได้กำหนดสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในสมรรถนะที่ 5 เป็นสมรรถนะที่กำหนดเฉพาะสำหรับแต่ละตำแหน่ง เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งนั้นแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับหน้าที่ และส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ ในหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น

การจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้

พัชรินทร์ ลีรสุนทร (2547, หน้า 140) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นหัวใจของการพัฒนาที่วางอยู่บนพื้นฐานของการประยุกต์ใช้กลไกทางสังคม วัฒนธรรมเพื่อการสร้างสรรคความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ได้แก่ ชุมชนและองค์กรทางสังคมต่างๆ ดังนั้นการเรียนรู้จึงครอบคลุมไปถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเกิดจากประสบการณ์ส่วนบุคคล ที่เกิดจากระบบการ ทั้งที่เป็นทางการตามระบบของโรงเรียน และเกิดขึ้นในวิถีชีวิต

รุจิรี ภู่อาระ (2550, หน้า 64) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้หรือ เคเอ็ม (KM = Knowledge Management) คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในแข่งขันสูงสุด โดยที่ความรู้มี 2 ประเภทคือ 1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้

ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม

2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้ง เรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม

วิจารณ์ พาณิช (2552, หน้า 42) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การจัดการความรู้” ไว้ว่า สำหรับนักปฏิบัติ การจัดการความรู้ คือ เครื่องมือ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย อย่างน้อย 4 ประการไปพร้อมกัน ได้แก่ 1) บรรลุเป้าหมายของงาน 2) บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาคน 3) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรเรียนรู้ และ 4) บรรลุ ความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะ ความเมืออาทรระหว่างกันในที่งาน

ทิศนา แคมมณี (2552, หน้า 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียน ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นจุดสนใจ หรือเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553, หน้า 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

ประกาศิต อานุกาพแสนยากร (2555, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความสนใจต้องการ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยผู้เรียนมีบทบาทและมีความสำคัญมากที่สุดในระดับเรียนเป็นผู้ลงมือ ปฏิบัติและรับผิดชอบการเรียนรู้ตนเองสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 71) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเสริมส่ง หรือสร้างประสานขั้นตอน วิธีการในการจัดให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ของบุคคล ทั้งในระดับปัจเจกและพหุชน ตลอดจนจนการสร้างวัตถุประสงค์จวบจนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ในสถานศึกษาชุมชนและสังคม

Hough & Duncan (1970, p. 144) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมของบุคคล ซึ่งมีหลักและเหตุผลเป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความพาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็น กิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน

1. ด้านหลักสูตร (curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษาความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

Good (1975, p. 588) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนผู้เรียนในสถาบันการศึกษา

Hill (1982, p. 266) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียน คือกระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

Moore (1992, p. 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่ยพยายามช่วยให้บุคคลอื่นเกิดการพัฒนาด้านในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ การทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โดยครูเป็นผู้ให้ความสะดวก ในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง จนเกิดความรู้สร้างสรรค์ และความรู้คงทน

2. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

ยุพิน ศิริพละ (2537, หน้า 69) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญ ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เร็วขึ้น จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน 3 ประการ คือ ความรู้ทักษะ และเจตคติ ดังนั้นในการสอนของผู้สอนที่มีการวางแผนไว้อย่างมีเป้าหมาย ย่อมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 2) การจัดการเรียนรู้ช่วยให้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาบรรลุ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง คนดี และมีความสุข ดังนั้นในการสอนจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายรูปแบบมาผสมกัน

ใช้เทคนิคการสอน และใช้จิตวิทยาเพื่อใช้ให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา 3) การจัดการเรียนรู้ช่วยพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร คือ การนำไปใช้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงตัวผู้สอนจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะผู้เรียนให้เป็นคนดี เข้าถึงองค์ความรู้ มีความสามารถในการคิด นำความรู้มาแก้ปัญหา เมื่อพฤติกรรมการสอนของผู้สอน และพฤติกรรมเรียนของผู้เรียนเปลี่ยนกันนับได้ว่าการเรียนการสอนได้ช่วยพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้เป็นการสร้างแบบอย่างให้กับผู้เรียนในการคิดการทำ ผู้สอนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นอย่างมากทั้งจากความคิด บุคลิกภาพและความประพฤติการกระทำของครูผู้สอนจะอยู่ในสายตาผู้เรียนตลอดเวลา ผู้เรียนจะเลียนแบบผู้สอนโดยไม่รู้ตัว ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องพัฒนาตนเอง อยู่เสมอเพื่อให้ลูกศิษย์ซึมซับสิ่งดีจากตัวผู้สอน เช่น การตรงต่อเวลา การพูดจาชัดเจน การแสดงความคิดเห็นตรงไปตรงมาสุภาพเรียบร้อย เป็นต้น 5) การจัดการเรียนรู้เป็นการเริ่มสร้างความรู้ ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะหรือแนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าความรู้โดยการสังเกต สำรวจ ทดลอง วิเคราะห์จนพบคำตอบ ซึ่งเป็นวิธีการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง 6) การจัดการเรียนรู้พัฒนาความเป็นมนุษย์ในทุกด้าน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นในการจัดการเรียนรู้ต้องพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การประพฤติ ฯลฯ เพื่อพัฒนาให้บุคคลให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” โดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข มีความเท่าเทียมกัน เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุขมีงานทำรวมถึงสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553, หน้า 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกันหากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี และเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนดังนี้ คือ 1) มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้ 2) เกิดทักษะหรือมีความชำนาญใน เนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้ 3) เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน 4) สามารถนำความรู้ไปศึกษา

หาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้ 5) สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้ การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา นั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา ซึ่งจากกล่าวมา จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้อง กับกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 39 – 41 อ้างอิงใน ศิริพร กุลสานต์, 2557, หน้า 41 – 43) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ผ่านการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษา สรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครู

1.1 ปรับบทบาทการจัดการเรียนการสอน จากการถ่ายทอดความรู้ (teacher Teaching) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือเป็นผู้ชี้แนะ (Adviser) ผู้กระตุ้น จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกตามความถนัดและความสนใจ

1.2 ครูและผู้เรียนมีบทบาทร่วมกัน (Co-Ordinator) ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักตนเองว่าเข้าต้องการอะไร และรู้จักคิดทำอะไรถึงจะได้เรียนรู้

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีความ สมดุล ความระหว่ากรเป็นคนดีคนเก่ง มีความสุข ด้วยการพัฒนาให้ครอบคลุมในสิ่ง ต่อไปนี้

MQ (Morality Quotient) ระดับคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ มีความ รับผิดชอบเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติหลักธรรมของแต่ละศาสนา

IQ (Intellectual Quotient) ระดับเชาว์ปัญญา ได้แก่ การมี จินตนาการ สามารถคิดริเริ่ม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

AQ (Adversity Quotient) ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหา ที่ไม่เคยพบมาก่อน สามารถฟันฝ่าอุปสรรค และประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง

TQ (Technology Quotient) ระดับความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี เพื่อแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

EQ (Emotion Quotient) ระดับพัฒนาการด้านอารมณ์ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ใช้วิธีการสอนที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้ความคิด ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถทางปัญญาในการทำความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ทำทนายให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ที่ต่างไปจากเดิม และสามารถหาเหตุผลอธิบายความคิดของตนเองได้

2.3 ใช้วิธีการสอนที่เน้นความคิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูล และใช้ความคิดเพื่อสรุปความรู้ต่างๆ นั่นคือ ครูจะต้องกระตุ้นผู้เรียนให้คิดตั้งคำถามหรือการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การกระตุ้นให้มีความสนใจ ใฝ่รู้ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ ตีความ และหาข้อสรุป

2.4 ใช้วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้แบบองค์รวม (Holistic Thinking) ไม่แยกส่วนด้วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ เชื่อมโยงเรื่องราวและแนวความคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับวิถีชีวิต

2.5 ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม โดยยึดธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อสนองวิถีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนและธรรมชาติของวิชาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ สถานการณ์จริง ระบบสารสนเทศให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า สัมผัส

3. การวัดและประเมินผล

3.1 เน้นการประเมินผลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นการทดสอบเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียนอยู่ในระดับใด มีความสามารถหรือมีจุดเด่นที่ควรได้รับการส่งเสริมในด้านใด จุดอ่อนที่ต้องแก้ไขอยู่ตรงไหน

3.2 สามารถออกแบบวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน

3.3 เน้นการใช้ข้อสอบแบบอัตนัยเชิงวิเคราะห์ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน และมีการถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบและประยุกต์อย่างสร้างสรรค์

4. ด้านการจัดบรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

4.1 สร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน ที่จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

4.2 สร้างทางเลือกการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมหรือเรียนรู้ตามความสนใจ

4.3 สร้างบรรยากาศในขณะเรียนให้สนุก มีความสุข ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องง่าย ให้ผู้เรียนเป็นตัวเอกในการเรียน มีครูเป็นผู้ช่วย

4.4 จัดชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

5. ด้านบุคลิกภาพ ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูปการเรียนรู้ควรเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ใช้คำพูดและการแสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตรพร้อมที่จะขยายเครือข่ายการจัดการเรียนรู้สู่เพื่อนครูด้วยกันและระบบที่มุ่งานในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างมาก เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น ผู้สอนจะต้องมีแนวในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนได้มากที่สุด

3. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนได้ 7 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (ประกาศิต อาณาภาพแสนยากร, 2555, หน้า 4; อภรณ์ ใจเที่ยง, 2550, หน้า 8-9; ทิศนา แชนมณี, 2552, หน้า 87-91)

1. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีกระบวนการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลซึ่งความแตกต่างเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ความแตกต่างของผู้เรียน ได้แก่ สติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ ความรู้เดิม สภาพครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ถ้าผู้สอนรู้จักผู้เรียนก็สามารถปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ และในการพัฒนาหลักสูตร ผู้พัฒนาต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของหลักสูตรที่มีต่อผู้เรียนในแต่ละวัย และระดับชั้น การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะผู้เรียนเป็นเหตุหลัก ผู้เรียนจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนเป็นอย่างยิ่ง การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน สามารถอธิบายลักษณะได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แต่ละทฤษฎีที่อธิบายไว้ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ (Rogers) ที่อธิบายว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีหากอยู่ในสภาพที่ผ่อนคลาย หรือทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ที่อธิบายว่าแต่ละคนมีเชาว์ปัญญาที่หลากหลายถึง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ หรือการให้เหตุผลเชิงตรรกะ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านเข้าใจธรรมชาติ ด้านดนตรี ด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการทำความเข้าใจตนเอง หรือทฤษฎี

พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ที่อธิบายการพัฒนาสติปัญญาตามช่วงอายุของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการ ซึมซับข้อมูล และประสบการณ์ต่างๆ เข้าไปเชื่อมโยงกับโครงสร้างทางด้านสติปัญญาเดิมของตน หากผู้เรียนไม่สามารถปรับสถานการณ์ใหม่ให้เข้ากับประสบการณ์เดิมได้ จะเกิดภาวะไม่สมดุลซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะเข้าไปช่วย เป็นต้น แนวความคิดสอดคล้องกับ ชนาธิป พรกุล (2552) กล่าวว่า การจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจนเกิดความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถพัฒนาตนเอง ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า คิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานสร้างความรู้ให้ตนเอง โดยมีครูผู้สอน เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ผู้สอนหรือครู ผู้สอนหรือครูเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนที่มีความสำคัญ และเป็นผู้มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงมีความคาดหวังต่อลักษณะการเป็นผู้สอนที่ดีโดยเสมอมาเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้เรียน เริ่มตั้งแต่ลักษณะพื้นฐานที่ผู้สอนควรเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีโดยการแสดงออกทั้งทางกายและความคิดเห็นที่ดี มั่นคงและใจกว้าง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้สอนจะต้อง มีสมรรถภาพในด้านวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความรู้ คือต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน เข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี มีความเข้าใจต่อผู้เรียน และมีความรู้ทางทฤษฎีการศึกษาและการวิจัยด้านความสามารถที่จำเป็น คือผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน มีทักษะในการถ่ายทอดที่ดี มีทักษะและเทคนิคในการจัดการเรียนรู้อการสอน และความสามารถในการแก้ปัญหา

3. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจาก ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งจะต้องมีเป้าหมายหรือทิศทางที่ชัดเจนเป็นหลักที่กระบวนการจัดการเรียนที่ต้องยึดไว้เสมอ การจัดการศึกษาในปัจจุบันยอมรับการจำแนกประเภทจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956, pp. 7) ที่จำแนกไว้ 3 ด้านคือ

3.1 ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ที่เน้นเกี่ยวกับความรู้ ความคิดซึ่งบลูม (Bloom) แบ่งไว้เป็น 6 ระดับ

3.1.1 ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการจดจำสิ่งที่เรียนมาแล้ว อาจเป็นข้อมูลง่ายๆ จนถึงทฤษฎี

3.1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการจับใจความ การแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความ

3.1.3 การนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถในการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

3.1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะสิ่งที่พิจารณาออกเป็นส่วนย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อทำความเข้าใจแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้ง

3.1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมส่วนย่อยๆ เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่

3.1.6 การประเมิน (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

3.2 ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นการเน้นลักษณะทางเจตคติ ค่านิยมที่มีการแบ่งออกได้ 5 ระดับ ขั้นการรับรู้ ขั้นการตอบสนอง ขั้นการเห็นคุณค่า ขั้นการจัดระบบและขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

3.3 ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ที่เน้นทักษะที่เกี่ยวกับการแสดงออกของพฤติกรรมผ่านอวัยวะต่างๆ จากประเภทที่ไม่ละเอียดซับซ้อนที่มากโดยผ่านขั้นตอนต่างๆ คือการรับรู้ การจัดความพร้อมที่จะกระทำตาม การตอบสนองหรือการกระทำตามแบบหรือแนวทางที่ให้ กระทำได้เอง การกระทำได้อย่างซับซ้อน การดัดแปลงได้และถึงขั้นริเริ่มได้

4. เนื้อหาการเรียนการสอน องค์ประกอบข้อนี้ หมายถึง การเลือก และการจัดลำดับเนื้อหาที่สอน การกำหนดเนื้อหาให้ผู้สอนได้ทราบว่าจะสอนอะไร ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ใดบ้าง ประสบการณ์ใดควรได้รับก่อน และในขอบเขตมากน้อยเพียงใด ถึงจะเหมาะสม การกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้าจะทำให้การสอนมีสาระคุ้มค่ากับเวลาที่ผ่านไปและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขอนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน เพราะทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนอย่างไร ใช้วิธีการใดในการสอนหรือสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชา ผู้เรียน สภาพห้องเรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

6. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมหรือบริบทแวดล้อมในการเรียนการสอนถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการออกแบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ เช่น การจัดวางโต๊ะครูในห้องเรียนที่แตกต่างกัน ก็จะมีผลปฏิสัมพันธ์และผลการเรียนของผู้เรียนได้ไม่น้อย ขอบเขตสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนสามารถพิจารณากำหนดไว้หลายลักษณะ สิ่งต่างๆ ที่รอบตัวผู้เรียนเป็นสิ่งแวดล้อมทั้งนั้น เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ อาคารสถานที่ ห้องเรียนและโต๊ะ บ้ายนิเทศ ตารางเวลา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคมในโรงเรียน ผู้สอนและบทบาทพฤติกรรมของผู้สอน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งแวดล้อม และมีอิทธิพลทั้งทางบวกและลบต่อผู้เรียนได้

7. การประเมินผลการเรียนการสอน องค์ประกอบข้อนี้ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การสอนที่ผ่านมาบรรลุหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีตอนใด หรือจุดประสงค์ใดบ้างที่ยังไม่บรรลุทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุดการวัดผลประเมินผลนี้มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอนจึงต้องทำการวัดผลประเมินผลทุกครั้งที่สอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวถึง สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้อาจเป็นวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าที่มีความแปลกมาก ๆ ผู้เรียนยิ่งได้เรียนรู้มาก ดังนั้นสื่อการสอนนับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจัดเตรียมการเรียนการสอนของครู ต้องพิจารณาเลือกสื่อการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระของการเรียนการสอน รวมทั้ง ต้องเหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 2-15) กล่าวถึง สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ
 - 1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน
 - 1.2 การบริการที่ดี
 - 1.3 การพัฒนาตนเอง

1.4 การทำงานเป็นทีม

1.5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Function Competency) ประกอบด้วย

6 สมรรถนะ คือ

2.1 การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้

2.2 การพัฒนาผู้เรียน

2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.5 ภาวะผู้นำครู

2.6 การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการ

จัดการเรียนรู้

สมรรถนะหลัก (Core Competency)

1. สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง

1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามารถในการวางแผนการกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงาน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.1.1 วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหา
อย่างเป็นระบบ

1.1.2 กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน

1.1.3 กำหนดแผนการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้

อย่างเป็นขั้นตอน

1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.2.1 ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

1.2.2 ริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

1.2.3 แสวงหาความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ๆ เพื่อการ

พัฒนาตนเอง

1.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความสามารถในการติดตามประเมินผล
การปฏิบัติงาน รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.3.1 ประเมินผลการทำงานปฏิบัติของตนเอง

1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงาน
ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยรายการ
พฤติกรรม ดังนี้

1.4.1 ใช้ผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุง/
พัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

1.4.2 พัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการ
ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. สมรรถนะที่ 2 บริการที่ดี หมายถึง ความตั้งใจ
และความเต็มใจในการให้บริการ และปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

2.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความตั้งใจและเต็มใจในการให้บริการ
ประกอบด้วยรายการพฤติกรรม ดังนี้

2.1.1 ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนร่วมเมื่อมี
โอกาส

2.1.2 เต็มใจ ภาคภูมิใจ และมีความสุขในการให้บริการ
แก่ผู้รับบริการ

2.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ
ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

2.2.1 ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ และนำข้อมูล
ไปใช้ในการปรับปรุง

2.2.2 ปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการให้มี
ประสิทธิภาพ

3. สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การศึกษา
ค้นคว้า หาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ
มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

3.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตาม
องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

3.1.1 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มุ่งมั่นแสวงหาโอกาส พัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลายเช่น การเข้าร่วม/สัมมนา การศึกษาดูงาน การค้นคว้าด้วยตนเอง

3.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

3.2.1 รวบรวม สังเคราะห์ข้อมูล ความรู้ จัดเป็นหมวดหมู่ และปรับปรุงให้ทันสมัย

3.2.2 สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ องค์กรและวิชาชีพ

3.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

3.3.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

3.3.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่น

3.3.3 มีการขยายผล โดยสร้างเครือข่ายเรียนรู้

4. สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม หมายถึง การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้เหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างและดำรงสัมพันธภาพของสมาชิก ตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

4.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

4.1.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.1.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมาย

4.1.3 ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อสู่เป้าหมาย

ความสำเร็จร่วมกัน

4.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

4.2.1 ให้เกียรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม

4.3 ตัวบ่งชี้ 3 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

4.3.1 มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และในสถานการณ์ต่างๆ

4.4 ตัวบ่งชี้ 4 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม

4.4.1 แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส

4.5 ตัวบ่งชี้ 5 การเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม

4.5.1 แลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในทีม

4.5.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างเครือข่ายและทีมงาน

4.5.3 ร่วมกันเพื่อร่วมงานในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

5. สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู

5.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

5.1.1 สนับสนุน และเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพ

5.1.2 เสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีองค์กรวิชาชีพ

- 5.1.3 ยกย่อง ชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จ
- ในวิชาชีพ
- 5.1.4 ยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติ
และศักดิ์ศรีของวิชาชีพ
- 5.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีวินัย และความรับผิดชอบในวิชาชีพ
ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้
- 5.2.1 ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนการใช้จ่าย
และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- 5.2.2 ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรม
ที่ดีขององค์กร
- 5.2.3 ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และมุ่งมั่นพัฒนา
การประกอบวิชาชีพให้ก้าวหน้า
- 5.2.4 ยอมรับผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตนเอง
และหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค
- 5.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย
รายการพฤติกรรม ดังนี้
- 5.3.1 ปฏิบัติตน/ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับสถานะของตน
- 5.3.2 รักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิ
ของผู้อื่น
- 5.3.3 เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- 5.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 การประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี
ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้
- 5.4.1 ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่
และสถานการณ์
- 5.4.2 มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน
และผู้รับบริการ
- 5.4.3 ปฏิบัติตนตามหลักการครองตน ครองคน
ครองงานเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ

5.4.4 เป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู และพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับ

สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency)

1. สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.1.1 สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกันหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น

1.1.2 ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมิน ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบ การเรียนรู้ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.2.1 กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ วิเคราะห์เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่าง และธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.2.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

1.2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบ การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและประเมินผลการเรียนรู้

1.2.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

1.2.5 มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตาม ที่คาดหวัง

1.2.6 ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนา

1.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.3.1 จัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3.2 ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

1.3.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน

1.3.4 ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาเต็มศักยภาพ

1.3.5 ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้

1.3.6 พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน

1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.4.1 ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้

1.4.2 สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

1.4.3 ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้

1.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

1.5.1 ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน

1.5.2 สร้างนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.5.3 วัดและประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง

1.5.4 นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้

2. สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพ และสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

2.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

2.1.1 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2.1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม

2.1.3 จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน

2.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การพัฒนาทักษะชีวิต และสุขภาพกาย และสุขภาพจิตผู้เรียน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

2.2.1 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลตัวเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การทำงานการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

2.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

2.3.1 สอดแทรกความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย ให้กับผู้เรียน

2.3.2 จัดทำโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยความภูมิใจในความเป็นไทย

2.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

2.4.1 ให้ผู้เรียน คณะครูผู้สอน และผู้ปกครองมีส่วนร่วม
ในดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล

2.4.2 นำข้อมูลนักเรียนไปใช้ช่วยเหลือ/พัฒนาผู้เรียน
ทั้งด้านการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล

2.4.3 จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และส่งเสริม
พัฒนาผู้เรียนให้แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง

2.4.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับ
ค่านิยมที่พึงงาม

2.4.5 ดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง ทันการณ

3. สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การจัด
บรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา
การกำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความ
ปลอดภัยของผู้เรียน

3.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุข
และปลอดภัยของผู้เรียน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

3.1.1 จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และภายนอก
ห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.1.2 ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน
และผู้เรียนกับผู้เรียน

3.1.3 ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน
ให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ

3.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำ
ชั้นเรียน/ประจำวิชาประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

3.2.1 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล
และเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน

3.2.2 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
ได้เต็มตามศักยภาพ

3.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 กำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา
ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

3.3.1 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกา

ข้อตกลงในชั้นเรียน

3.3.2 แก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัย

โครงการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน

3.3.3 ประเมินการกำกับดูแลนักเรียน และนำการ

ประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา

4. สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อ

พัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวมประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์องค์กรหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

4.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 การวิเคราะห์ ประกอบด้วย รายการ

พฤติกรรม ดังนี้

4.1.1 สำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

เพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

4.1.2 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน

ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาระบุสภาพปัจจุบัน

4.1.3 มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค

และโอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

4.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสังเคราะห์ ประกอบด้วย รายการ

พฤติกรรม ดังนี้

4.2.1 รวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของ

นักเรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้

4.2.2 มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็น

ประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน

4.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย

รายการพฤติกรรม ดังนี้

4.3.1 จัดทำแผนการวิจัย และดำเนินการระบวนการวิจัย

อย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้

4.3.2 ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของ
ผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ

4.3.3 มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษา
อื่นๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

5. สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะ
และพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกในห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มี
คุณภาพ

5.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสม
ความเป็นครู ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

5.1.1 พิจารณาบททวน ประเมินตนเองเกี่ยวกับ
พฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้เรียนและผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

5.1.2 เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญในความคิดเห็นหรือ
ผลงาน และให้เกียรติผู้อื่น

5.1.3 กระตุนจูงใจ ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำ
ของผู้อื่นให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

5.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย
รายการพฤติกรรม ดังนี้

5.2.1 มีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนา มีบทบาท และมีส่วน
ร่วมในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่นโดยมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนและการ
พัฒนาวิชาชีพ

5.2.2 มีทักษะการฟัง การพูด และการตั้งคำถาม เปิดใจ
กว้างยืดหยุ่น ยอมรับทัศนะที่หลากหลายของผู้อื่น เพื่อแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน

5.2.3 สืบเสาะข้อมูล ความรู้ทางวิชาชีพใหม่ๆ ที่สร้าง
ความท้าทายในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น

5.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง
ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

5.3.1 ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนมีวิสัยทัศน์ซึ่งเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน ร่วมกับผู้อื่น

5.3.2 ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาวัตกรรมการ

5.3.3 กระตุ้นผู้ให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือ ในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาและวิชาชีพ

5.3.4 ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบ/ขั้นตอนที่ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

5.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

5.4.1 พิจารณาไตร่ตรองความสอดคล้องระหว่าง การเรียนของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้

5.4.2 สนับสนุนความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณา ไตร่ตรองของเพื่อนร่วมงาน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัตกรรมการต่างๆ

5.4.3 ใช้เทคนิควิธีการหลากหลายในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง และผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

5.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

5.5.1 กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของตนเองตามสภาพจริงและปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้

5.5.2 ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นรอบด้านของผู้เรียน ต่อผู้ปกครองและผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

5.5.3 ยอมรับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความคาดหวัง ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผู้ปกครอง

5.5.4 ปรับเปลี่ยนบทบาทและการปฏิบัติงานของตนเอง ให้เอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

5.5.5 ตรวจสอบข้อมูลการประเมินผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมถึงไปถึงผลการวิจัย หรือองค์ความรู้ต่างๆ และนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน อย่างเป็นระบบ

6.สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

6.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ ชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

6.1.1 กำหนดแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และความร่วมมือกับชุมชน

6.1.2 ประสานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ของสถานศึกษา

6.1.3 ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

6.1.4 จัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง ความสัมพันธ์และความ ร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

6.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการ จัดการเรียนรู้ประกอบด้วย รายการพฤติกรรม ดังนี้

6.2.1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ผู้เรียน 2) ผู้สอนหรือครู 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) เนื้อหาการเรียนการสอน 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สิ่งแวดล้อม และ 7) การประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ เป็นสมรรถนะประจำงานของครูจะต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้ตรงกับตัวชี้วัดที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ได้กำหนดขึ้นจึงจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ เป็นตัวขับเคลื่อนในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. บทบาทและลักษณะการจัดการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 108–109) กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) จัดทำ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นความรู้ ทักษะ กระบวนการที่สอดคล้อง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดคุณลักษณะพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 3) วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล พร้อมนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้และจัดการ เรียนรู้ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตามความแตกต่างของผู้เรียนและ พัฒนาการทางสมองเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ 4) จัดการ เรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 5) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 6) จัดเตรียมและใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนจรรยาบรรณปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน 7) ประเมินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลาย ทั้งนี้มุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพ เป็นจริงเป็นสำคัญ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตลอดจนความสอดคล้องธรรมชาติ วิชาและพัฒนาการของผู้เรียน 8) นำผลการประเมินของผู้เรียนมาใช้ในการสอนซ่อมเสริม และพัฒนาผู้เรียนตลอดจนปรับปรุงจัดกิจกรรมการสอนตนเองอย่างเป็นระบบ และ 9) ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง

หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดผู้สอนไว้ ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนจัดการ เรียนรู้ที่ทำทหายความสามารถของผู้เรียน 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักและความสัมพันธ์ รวมทั้ง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย 4) จัดบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี ที่เหมาะสมมาประยุกต์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วย วิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการสอนซ่อมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการเรียนรู้

ชาญชัย อาจิณสมอาจารย์ (2550, หน้า 49) กล่าวไว้ว่า ครูควรมีลักษณะพฤติกรรมในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เรียนมีคุณภาพ ดังนี้ 1) กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 2) การเป็นผู้นำวิชาการ 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ 5) แสดงออกด้วยพฤติกรรมเชิงรุก 6) กล้าตัดสินใจ และ 7) ยอมรับและเห็นความสำคัญ ประโยชน์และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาบทบาทและลักษณะการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างมากต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งครูจะต้องเป็นผู้บริหารชั้นเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาให้เป็นครูแห่งการเรียนรู้

5. ผลสำเร็จของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551, หน้า 3- 4) ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง เป็นความสามารถในการรับส่งสารเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักเลือกเก็บและส่งสาร โดยใช้หลักเหตุผลพร้อมทั้งใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการคิด หมายถึง เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

จากการศึกษาผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

บริบทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

การปกครองท้องถิ่นไทย (2557, หน้า 2-6) ได้ให้ความหมายและกล่าวถึงประวัติความเป็นมาไว้ ดังนี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย มีจังหวัดละหนึ่งแห่ง ยกเว้นกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณประโยชน์ ในเขตจังหวัด ตลอดจนช่วยเหลือพัฒนา งานของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อน

1. ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2476 ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยงานบริหารส่วนภูมิภาค โดยอำนาจการบริหารงานในจังหวัดอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกรมการจังหวัด ซึ่งมีข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นประธานในปีเดียวกัน ได้มีการจัดตั้งสภาจังหวัดตาม

พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 เพื่อให้มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัด โดยฐานะของสภาจังหวัดยังมีได้เป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการภูมิภาค

พ.ศ. 2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกกฎหมายสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะ แต่สภาจังหวัดยังมีลักษณะคงเดิมกล่าวคือทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของกรมการจังหวัด

พ.ศ. 2485 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและความรับผิดชอบบริหารราชการในจังหวัดของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ทำให้อำนาจของกรมการจังหวัดเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้นโดยผลของกฎหมายฉบับนี้ทำให้สภาจังหวัดจึงมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

พ.ศ. 2498 ได้มีความพยายามในการจัดการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวความคิดที่จะปรับปรุง บทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิด “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” ขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลและแยกจากจังหวัดซึ่งเป็น ราชการส่วนภูมิภาค และโครงสร้างและองค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้มาจนถึง พ.ศ. 2540 สำหรับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในตอนนั้น กำหนดให้อำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัด ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น

พ.ศ. 2540 ได้มีการตรา พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาใช้บังคับแทน พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 การมีพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เกิดจากแรงกดดันจากการรวมตัวของสหพันธ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ และผลกระทบจาก พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่มีการประกาศยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งทำให้พื้นที่ดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซ้ำทับกับ องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้แยกข้าราชการส่วนภูมิภาค ออกจากฝ่ายบริหารของ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (ซึ่งเดิม ผู้ว่าราชการจังหวัดเคยดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด) มาให้สภาจังหวัดเป็นผู้เลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร

2. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมาย องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉบับล่าสุดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.1 โครงสร้างและองค์ประกอบของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่าย นิติบัญญัติ) และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่ายบริหาร)

2.1.1 สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในจังหวัดหนึ่งให้มีสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอันประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎร เลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สำหรับจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ถือเกณฑ์ตามจำนวนราษฎร แต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง ดังนี้

(ก) จังหวัดใดมีราษฎรไม่เกิน 500,000 คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 24 คน

(ข) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 500,000 คน แต่ไม่เกิน 1,000,000 คน มีสมาชิกได้ 30 คน

(ค) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,000,000 คน แต่ไม่เกิน 1,500,000 คน มีสมาชิกได้ 36 คน

(ง) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,500,000 คน แต่ไม่เกิน 2,000,000 คน มีสมาชิกได้ 42 คน

(จ) จังหวัดใดมีราษฎรเกิน 2,000,000 คนขึ้นไปมีสมาชิกได้ 48 คน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปีให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกตั้งสมาชิกสภาเป็นประธานสภา 1 คน และเป็นรองประธานสภา 2 คน

2.2 นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด

ประชาชนในแต่ละจังหวัดสามารถเลือกตัวแทนเข้ามาบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้โดยตรง โดยการเลือกตั้งนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด ถือเป็นเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดได้ 1 คน การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถือเป็นเขตอำเภอ เป็นเขตเลือกตั้ง อำเภอที่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้มากกว่า 1 คน จะแบ่งเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีในอำเภอนั้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้เขตเลือกตั้งละ 1 คน ส่วนนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหัวหน้า พนักงานทั้งหมดในองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด แต่งตั้งรองนายกซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน มีวาระการทำงานคราวละ 4 ปีสำหรับรองนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดให้มาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

(ก) ในกรณีมีสมาชิก 48 คน ให้มีรองนายกองค้การ
บริหารส่วนจังหวัดได้ 4 คน

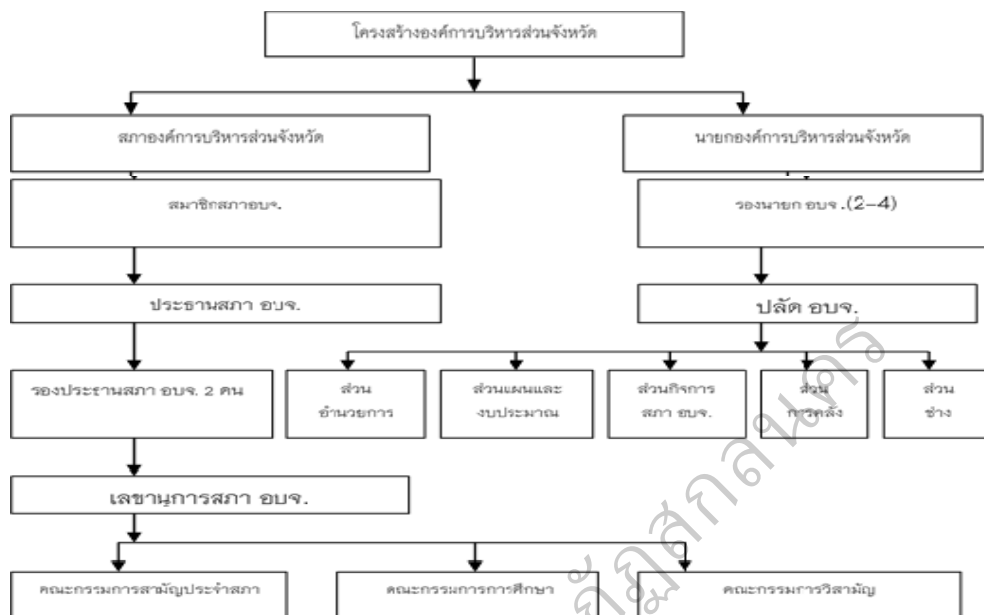
(ข) ในกรณีมีสมาชิก 36-42 คน ให้มีรองนายกองค้การ
บริหารส่วนจังหวัดได้ 3 คน

(ค) ในกรณีมีสมาชิก 24-30 คน ให้มีรองนายกองค้การ
บริหารส่วนจังหวัดได้ 2 คน

2.3 ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สำหรับเจ้าหน้าที่อื่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ได้แก่ ข้าราชการส่วนจังหวัด ซึ่งรับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้าราชการส่วนจังหวัดมีนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและมีรองนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดกับปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาองจากนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด การบริหารงานจะแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ได้แก่ ส่วนอำนวยการดูแลกิจการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนแผนและงบประมาณรับผิดชอบเรื่องแผนและงบประมาณขององค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด ส่วนโยธารับผิดชอบทางด้านงานช่างและการก่อสร้างโครงการสาธารณูปโภค ส่วนการคลังดูแลด้านการเงิน การคลังและการเบิกจ่ายเงิน ส่วนกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบงานของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2

ที่มา : การปกครองท้องถิ่นไทย, 2557, หน้า 10

3. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

นับตั้งแต่ปี 2540 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบอำนาจหน้าที่ไปจากเดิมโดยจะมีหน้าที่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด ซึ่งเน้นการประสานงานการพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่ำกว่าภายในจังหวัด

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ไว้ดังนี้

1. ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
2. จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
3. สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

5. แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบล และราชการส่วนท้องถิ่น
 6. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะในเขตสภาตำบล
 7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 8. จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดทำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 9. จัดทำกิจการอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542
- นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจจัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นนอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากองค์กรนั้นๆ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคที่มอบให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้ดำเนินการโดยได้รับความเห็นชอบจากฝ่าย นิติบัญญัติ โดยการอนุมัติข้อบัญญัติต่างๆ เช่น ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น

4. นโยบายและแผนการจัดการศึกษา

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้แถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยมีนโยบายในด้านการศึกษา (คำแถลงนโยบาย, 2555, หน้า 1-2) ดังนี้

4.1 นโยบายเร่งด่วนที่จะเร่งดำเนินการ

4.1.1 การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบ โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบให้การสนับสนุนการพัฒนาครู หลักสูตรสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพและความรู้แก่นักเรียน ตามแผนการเรียนการสอนอย่างสัมพันธ์กับ

ทรัพยากรและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ อันจะนำไปสู่การสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนและเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาในท้องถิ่น

4.1.2 การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคม

อาเซียน

4.2 นโยบายหลัก ที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา ได้แก่

4.2.1 การศึกษา ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา

4.2.2 ส่งเสริมบทบาทของสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านการศึกษา อาชีพ พัฒนาชุมชน อนามัย มีส่วนร่วมทางการเมือง

4.2.3 ส่งเสริมสนับสนุน คุณแลคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาเด็กและเยาวชน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี

5. ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานการศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

ตามประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ลงวันที่ 20 มกราคม 2549 ได้ประกาศใช้แผนอัตรากำลัง 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร (ปีงบประมาณ 2549-2551) และประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2549 ได้ประกาศจัดตั้งกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามมติคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัดสกลนคร ในการประชุมครั้งที่ 3/2549 เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2549 โดยมีการแบ่งส่วนราชการภายใน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร, 2556, หน้า 4-5) ดังนี้

5.1 ฝ่ายบริหารการศึกษา

5.1.1 งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

5.1.1.1 ควบคุม ดูแลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1.1.2 พิจารณาจัดตั้งหรือยุบเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1.1.3 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา และสร้าง

ความสัมพันธ์กับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1.1.4 การศึกษาแห่งชาติ

- ของสถานศึกษา
- 5.1.1.5 สนับสนุนส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 5.1.1.6 จัดทำรายงานการศึกษาและสถิติข้อมูลต่างๆ
- 5.1.2 งานแผนและวิชาการ ได้แก่
- 5.1.2.1 จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา
ขององค์กร-ปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5.1.2.2 จัดระบบการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
สารสนเทศด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5.1.2.3 พัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม และเครือข่ายวิชาการ
เพื่อการศึกษา
- 5.1.3 งานศึกษาวิจัยและพัฒนาศึกษาการเรียนการสอน
- 5.1.3.1 งานนิเทศและประกันคุณภาพการศึกษา
- 5.1.3.2 นิเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5.1.3.3 ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ในสังกัด
- 5.1.3.4 ประสานการประเมินตามระบบประกันคุณภาพ
การศึกษา
- 5.1.3.5 วิเคราะห์และพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา
- 5.1.4 งานการศึกษาพิเศษ (กรณีที่อยู่ศูนย์/โรงเรียน
การศึกษาพิเศษ)
- 5.1.4.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาพิเศษ เรียนร่วมใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5.1.4.2 สนับสนุนการคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
ในสถานศึกษาในสังกัด
- 5.1.4.3 ส่งเสริมการจัดการศึกษาวิจัยและพัฒนากิจการ
การศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
- 5.1.4.4 สนับสนุนศูนย์/โรงเรียนการศึกษาพิเศษที่รับ
ถ่ายโอนจากกระทรวงศึกษาธิการ
- 5.2 ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

5.2.1 งานการศึกษาอบรมและส่งเสริมอาชีพ ได้แก่

5.2.1.1 ประสานการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ

และสายอาชีพ

5.2.1.2 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ชุมชน เพื่อพัฒนาการ

เรียนรู้และส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชาชน

5.2.1.3 การจัดกิจกรรมกลุ่มสนทนาเพื่อให้ประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

5.2.2 งานกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน

5.2.2.1 จัดตั้งศูนย์เยาวชน สนามกีฬา หรือลานกีฬา

เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน

5.2.2.2 จัดสนับสนุนการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่างๆ แก่เด็กและเยาวชน

5.2.2.3 จัดชมรมหรือกลุ่มกีฬา ตลอดจนกิจกรรมกีฬา และนันทนาการเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาทักษะและหลีกเลี่ยงยาเสพติด

5.2.3 งานประเพณี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ได้แก่

5.2.3.1 จัดกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ศีลธรรม

5.2.3.2 จัดงานประเพณีและส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีและศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2.3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลาย

5.2.3.4 รวบรวมข้อมูลศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และศึกษาค้นคว้า

5.2.4 งานห้องสมุดประชาชน

5.2.4.1 บริหารจัดการห้องสมุดประชาชนอำเภอ/จังหวัด ซึ่งถ่ายโอนจากกระทรวงศึกษาธิการ

5.2.4.2 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้บริการความรู้หลากหลายสาขาแก่ประชาชน

5.2.4.3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ถ่ายทอดความรู้
และบริหารเอกสารเพิ่มเพื่อประโยชน์ของประชาชน

5.2.5 การบริหารพิพิธภัณฑ์ภูพาน จังหวัดสกลนคร

5.2.5.1 งานบริหารงานธุรการ

5.2.5.2 บริหารจัดการ บำรุงรักษาอาคารสถานที่
และยานพาหนะ

5.2.5.3 บริหารงานบุคคลและจัดทำระเบียบประวัติ
บุคลากร

5.2.5.4 บริหารและควบคุมงบประมาณและจัดทำบัญชี
จ่ายเงินเดือนค่าจ้าง

5.2.5.5 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง เบิกจ่ายเงินและจัดทำ
บัญชีทะเบียนพัสดุ

5.2.5.6 ศึกษาและออกข้อบัญญัติ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง
ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

6. วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สุวรรธน์ พิณตานนท์ และ กาญจนา วัธนสุนทร (2556, หน้า 9-12)

ได้กล่าวไว้ว่าเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถจัดการศึกษา ได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1. การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยที่การศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ซึ่งระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษา

ตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษา ส่วนระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญา

2. การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม การจัดการศึกษานอกระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพให้แก่ราษฎร การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือ แหล่งความรู้อื่นๆ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดชุมชน จัดการสอนให้กับเด็กเร่ร่อนตามชุมชนเมืองใหญ่ การอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น

7. ภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดได้กำหนดภารกิจในการจัดการศึกษา ไว้ 7 ภารกิจ ดังนี้

ภารกิจที่ 1 ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย เต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานการศึกษา พร้อมเข้ารับการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานต่อไปประกอบด้วย

1. การสนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถเตรียมความพร้อมเด็กเล็กเพื่อให้เด็กมีความพร้อมทางวุฒิภาวะและสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้เต็มศักยภาพ

2. พัฒนาบุคลากรและส่งเสริม บุคคล ครอบครั้ว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคม

อื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเด็กเล็กในรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

ภารกิจที่ 2 ด้านปฐมวัย

จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัย มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติ สุข ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัย มีความพร้อมและมีการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัยเต็มศักยภาพ
2. ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมอย่างต่อเนื่อง
3. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีคุณภาพตรงมาตรฐานวิชาชีพ

ภารกิจที่ 3 ด้านการศึกษาภาคบังคับ

จัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย

1. ส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือกับทุกภาคีการพัฒนา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ
2. พัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. พัฒนาความสามารถของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ และมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ภารกิจที่ 4 ด้านการจัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษา

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคน อาชีพ สังคม ตามมาตรฐานการศึกษาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ และนานาชาติประกอบด้วย

1. สร้างโอกาสทางการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษาแก่ผู้เรียน
2. พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

3. ยกระดับมาตรฐานการศึกษาและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ภารกิจที่ 5 ด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

จัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตก้าวทันเทคโนโลยี มีเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดีประกอบด้วย

1. สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคณะให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรมเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ
2. ส่งเสริมให้ความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ภารกิจที่ 6 ด้านส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กเยาวชนและประชาชน

ส่งเสริมสนับสนุนกีฬานันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชนและประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชนและประชาชน
2. สร้างจิตสำนึกคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ
3. การรณรงค์ป้องกันฟันผุ และบำบัดยาเสพติด โรคเอดส์ อบายมุข และโรคติดต่อร้ายแรง

ภารกิจที่ 7 ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย และวิถีชีวิตของท้องถิ่น เกิดความสมานฉันท์ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน ประกอบด้วย

1. บำรุงรักษา ส่งเสริมและอนุรักษ์สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการ

เรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทร ต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์
ความเป็นไทยและวิถีชีวิตของท้องถิ่น

2. การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ

และกิจกรรมพัฒนาสังคม

8. วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

จากภารกิจในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่
กล่าวมา จะเห็นว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียม
ความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับ
การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนใน
เขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐาน
ที่รัฐกำหนด และตรงตามของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุล ทั้งด้าน
ปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม พฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัด
กระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น โดยดำเนินการตามความ
ต้องการและคำนึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน
องค์กรชุมชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ
และประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถ
ของท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกาย
และฝึกฝน กา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้
เป็นคนที่มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักใน
คุณค่าของการกีฬา นันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กเยาวชน ไปในแนวทาง
ที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนา อาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้มีงานทำไม่เป็นภาระสังคม

7. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และได้แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดภารกิจในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านปฐมวัย ด้านการศึกษาภาคบังคับ ด้านการจัดการศึกษาส่วนที่ 4 และอาชีวศึกษาด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ด้านส่งเสริมกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กเยาวชนและประชาชน ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการดำเนินการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานรัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น โดยดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์การชุมชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น เพื่อให้มีความความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้มีงานทำไม่เป็นภาระของสังคม

9. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และนโยบายการจัดการศึกษา ของสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

สำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และนโยบายการจัดการศึกษา (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร, 2556, หน้า 6-7) ดังนี้

9.1 วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เด็กเยาวชน และประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดสกลนคร และให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

9.2 พันธกิจ

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาทุกระบบ บริการความรู้ด้านอาชีพ ส่งเสริมกีฬานันทนาการ กิจกรรมเยาวชน ประชาชน ดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้ประชาชนในท้องถิ่น และดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

9.3 ยุทธศาสตร์

9.3.1 ส่งเสริมเด็กนักเรียน นักศึกษาและผู้ด้อยโอกาส ให้มีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน และพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

9.3.2 พัฒนาเด็กนักเรียนให้ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุข

9.3.3 ส่งเสริมเด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชน ได้ออกกำลังกาย และฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

9.3.4 ส่งเสริมเด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชน ให้ก้าวทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

9.3.5 ส่งเสริมเด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชน ให้มีความรู้ ด้านอาชีพ สร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อใช้เป็นฐานในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

9.3.6 เพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสกลนคร ให้สามารถจัดและพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน การประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาชาติ

9.3.7 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดและพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

9.3.8 บำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ ความเป็นไทย

9.4 นโยบายด้านการจัดการศึกษา ของกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

9.4.1 นโยบายด้านการเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3-4) จัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา ให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสและเสมอภาคกัน ในการเข้ารับการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งเสริม สนับสนุนบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และประชาชนในจังหวัดสกลนครมีสิทธิ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

9.4.2 นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และจัดระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อบริการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก

9.4.3 นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา จัดระบบบริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ ระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ส่งเสริมให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา

9.4.4 นโยบายด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

วางแผนงานบุคคล เพื่อใช้ในการประสานข้อมูลและเป็นข้อมูลในการนำเสนอพิจารณาสรรหาบุคลากร พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยมีสิทธิประโยชน์สวัสดิการ ค่าตอบแทนเพียงพอ และเหมาะสมกับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

9.4.5 นโยบายด้านหลักสูตร

ให้สถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จัดทำรายละเอียด สาระหลักสูตรแกนกลางและสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของระดับมัธยมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของ สังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

9.4.6 นโยบายด้านการจัดการเรียนการสอน

ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรม กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มุ่งให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข ความเป็นไทย และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพ ผู้เรียนอย่างหลากหลาย วัตถุประสงค์และประเมินผลที่หลากหลาย โดยจัดให้มีการประเมินเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยการประเมินก่อนสอน และประเมินหลังสอน มีการประเมิน เพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งมีการประเมินที่หลากหลาย

กล่าวสรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของ ประเทศไทย มีจังหวัดละหนึ่งแห่ง ยกเว้นกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการ สาธารณประโยชน์ ในเขตจังหวัด ตลอดทั้งช่วยเหลือพัฒนางานของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อน ในส่วน นโยบายและแผนการจัดการศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาทั้งระบบ โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ให้เป็น โรงเรียนต้นแบบให้การสนับสนุนการพัฒนาครู หลักสูตรสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพและความรู้แก่นักเรียน การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาเพื่อ ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนส่งเสริมสนับสนุน ดูแลคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาเด็ก

และเยาวชน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี ส่งเสริมเด็กนักเรียน นักศึกษาและผู้ด้อยโอกาส ให้มีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน และพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ พัฒนาเด็กนักเรียนให้ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุข ส่งเสริมเด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชน ได้ออกกำลังกายและฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมเด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชน ให้ก้าวทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมเด็กนักเรียน เยาวชน และประชาชน ให้มีความรู้ ด้านอาชีพ สร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อใช้เป็นฐานในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

บริบทของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีนโยบายในด้านการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน ดูแลคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาเด็กและเยาวชน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี ให้การสนับสนุนการพัฒนาครู หลักสูตรสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพและความรู้แก่นักเรียน การเตรียมพร้อมด้านการศึกษา เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา ส่งเสริมบทบาทของสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านการศึกษา อาชีพ พัฒนาชุมชน อนามัย มีส่วนร่วมทางการเมือง การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบ โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด ได้แก่ 1) โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ 2) โรงเรียนธาตุทอง อำเภวยางวิทย์ 3) โรงเรียนภูดินแดงวิทยา 4) โรงเรียนร่มไทรวิทยา 5) โรงเรียนสกลทวาปี และ 6) โรงเรียนคำยางพิทยาคม (องค์การบริหารส่วนจังหวัด-สกลนคร, 2556)

1. โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ ตั้งอยู่เลขที่ 100 หมู่ 9 บ้านโคกไพศาล ถนนนวลมณี ตำบลเตือศรีคันไชย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์

47120 โทรศัพท์ 042-166638 โทรสาร 042-166638 e-mail :

duasripraiwan@hotmail.com website : <http://www.dsw.ac.th>

1.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

1.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษา

ปีที่ 6

1.1.4 กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1.2.1 ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

นายสุทัศน์ สุวรรณโน วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)

สาขาการบริหารการศึกษา

1.2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ที่ได้รับแต่งตั้ง) 1 คน

นายพิทักษ์ สร้อยสนธิ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต

(ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา

1.3 ประวัติของโรงเรียน

เดิมโรงเรียนเดื่อศรีโพธิ์วัลย์ เป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียน

มัธยมวานรนิวาส กรมสามัญศึกษา ได้อนุมัติให้ดำเนินการจัดสาขา ที่ตำบลเดื่อศรีคันไชย อำเภอกวานร-นิวาส จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 7 เมษายน พุทธศักราช 2525 โดยให้เปิดทำการเรียนการสอนแบบสหศึกษา จำนวน 2 ห้องเรียน และมีนักเรียนทั้งหมด 90 คน ในปีแรกมีจำนวนทั้งสิ้น 64 คน แยกเป็นชาย 32 คน หญิง 32 คน มีการจัดการเรียนการสอนโดยหมุนเวียนครูจากโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส มาทำการสอน ในภาคเรียนที่ 1 มีครูหมุนเวียนมาทำการเรียนการสอน จำนวน 10 คน มีนักเรียนประจำสัปดาห์ละ 1 คน โรงเรียนมอบหมายให้นายประเสริฐ เคนทวาย ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ทำหน้าที่ดูแลสาขา และมอบหมายให้ ว่าที่ ร.ต.ชัยเดช บุญรักษา ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยจัดมาปฏิบัติหน้าที่ ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ผู้ช่วยหน่วยจัดมาปฏิบัติหน้าที่ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี สำหรับการก่อตั้งโรงเรียนมัธยมสาขา ตำบลเดื่อศรีคันไชย เบื้องต้น นายศรีจันทร์ สุวรรณแทน กำนันตำบลเดื่อศรีคันไชย ประธานสภาตำบลเดื่อศรีคันไชย ได้ทำหนังสือร้องขอไปยังโรงเรียนมัธยมวานรนิวาสให้ดำเนินการเปิดสาขาทำบลเดื่อศรีคันไชย เพราะชาวบ้านตำบลเดื่อศรีคันไชยได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษา และความเดือดร้อนของลูกหลานที่ไปเรียนต่อที่อื่นไกลๆ โดย ผู้อำนวยการฉลอง บาลลา ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานร

นิवास ซึ่งมีดำริอยู่แล้วที่จะดำเนินการเปิดสาขาทั้ง 4 มุมเมือง จึงได้เสนอเรื่องโดยแสดงความเห็นชอบไปยังคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด และกรมสามัญศึกษา จนได้รับอนุมัติในที่สุด ในปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสามารถรับนักเรียนมัธยม ได้จำนวน 102 คน จัดการเรียนการสอนเป็น 3-2-0 รวมนักเรียนในปีนี้ 168 คน กรมทรัพยากรธรณีได้ขุดเจาะบ่อบาดาล 1 บ่อ ลึก 42 เมตร คุณภาพน้ำดีมากและทางโรงเรียนร่วมกับสภาตำบลและชาวบ้านได้บริจาคเพิ่มเติมโดยทางโรงเรียนได้ใช้เงินอุดหนุนในการสร้างอาคารเรียนชั่วคราว ขนาด 6x36 เมตร อีกหนึ่งหลัง เพื่อเตรียมการรับนักเรียนในปี 2537 จากการบริจาคของชาวบ้านโนนแพง บ้านโคกไพศาล บ้านปานเจริญ และบ้านเตือศรีคันไชย ซึ่งในการสร้างครั้งหลังไม่ได้ใช้ไม้ในพื้นที่เลยจ้างเสื่อในราคา เมตรละ 9 บาท และได้ทำการยกเสาเอกอาคารเรียนหลังที่ 2 ในวันที่ 22 ธันวาคม 2536 โดยได้รับความช่วยเหลือจากนักการภารโรง ประชาชนตำบลเตือศรีคันไชยอีกเช่นเคย ก่อสร้างประมาณ 6 วัน จึงแล้วเสร็จทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ ฯพณฯ ท่านสัมพันธ์ ทองสมัคร ได้ประกาศให้โรงเรียนมัธยมวານนิवास สาขาตำบลเตือศรีคันไชย เป็นโรงเรียนเอกเทศ ให้ชื่อว่า "โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์" อักษรย่อ "ต.ศ.ว." เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2536 โดยทางเบื้องต้นสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร ได้แต่งตั้งนายวิโรจน์ ศรีพรหมทัต ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานนิवास รักษาการครูใหญ่โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ อีกตำแหน่งหนึ่ง โดยกำหนดแผนจัดชั้นเรียนเป็น 3-3-2/120-102-66 ในปีการศึกษา 2537 ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2537 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้ง ว่าที่ ร.ต. ชัยเดช บุญรักษา ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนมัธยมวานนิवास รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ และในวันที่ 1 กรกฎาคม 2537 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งให้ ว่าที่ ร.ต. ชัยเดช บุญรักษา เป็นครูใหญ่โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ และวันที่ 30 ธันวาคม 2537 กรมสามัญศึกษาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่และในปีการศึกษา 2543 ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จนถึงวันที่ 9 มกราคม 2546 ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน กุดบากพัฒนศึกษา อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อมาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้มีคำสั่งให้นายสมภาร นามมะลา ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าดอกคำวิทยาคม อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย มาดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ จนถึงวันที่ เดือน 2551 ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำซึมพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี ต่อมานายเชิดชาย ราชกรม ย้ายมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ ซึ่งได้ย้ายมาจากโรงเรียนคำยางพิทยาคม อำเภอ

บ้านม่วง จังหวัดสกลนคร และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และปัจจุบันมีนายสุทัศน์ สุวรรณโน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ ซึ่งได้เลื่อนและแต่งตั้งจากรองผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน

2. โรงเรียนธาตุของอำนวยวิทย์

2.1 ข้อมูลทั่วไป

2.1.1 โรงเรียนธาตุของอำนวยวิทย์ ตั้งอยู่บ้านตาลเดี่ยว หมู่ที่ 2 ตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47120 โทรศัพท์ 042721679 โทรสาร 042721679 ต่อ 11

2.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

2.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.1.4 กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุของอำนวยวิทย์ คือ

นายณภัตล วิภาวิน

2.2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ที่ได้รับแต่งตั้ง) 1 คน คือ

นายวิชัย งามวิถิ

2.3 ประวัติของโรงเรียน

ในปีการศึกษา 2525 กรมสามัญศึกษา โดยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นในเขต ตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยโรงเรียนธาตุของอำนวยวิทย์มีอาคารเรียนในขณะนั้นได้รับความร่วมมือจากคณะราษฎรในเขตตำบลธาตุ ช่วยกันจัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราว มีสภาพหลังคามุงด้วยฟางฟากันด้วยไม้ไผ่ มีทั้งหมด 3 ห้อง แต่ละห้องมีขนาด 6*9 เมตร ที่ดินที่ใช้ สร้างโรงเรียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ของตำบลธาตุ โดยความเห็นชอบของสภาตำบลธาตุ ยกให้กรมสามัญศึกษาใช้เป็นี่สำหรับสร้างโรงเรียน มีเนื้อที่ทั้งหมด 45 ไร่ 3 งาน 86 ตารางวาปัจจุบันโรงเรียนธาตุของอำนวยวิทย์ ได้ถ่ายโอนไปสังกัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

3. โรงเรียนภูดินแดงวิทยา

3.1 ข้อมูลทั่วไป

3.1.1 โรงเรียนภูดินแดงวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 99 หมู่ที่ 14

ตำบลหนองสนม อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร 47120

3.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร

3.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.1.4 อักษรย่อ ภ.ด.

3.1.5 สีประจำโรงเรียน ฟ้าย-แดง

ฟ้า หมายถึง ความอ่อนโยน ความเรียบร้อย

แดง หมายถึง ความแข็งแกร่ง อดทน

3.1.6 พุทธภาษิต สุต สุต สภเต ปัญญ

ความหมาย ฟังให้ดีเถิด แล้วจะเกิดปัญญา

3.1.7 ตราประจำโรงเรียน เปลวเทียนเหนืออักษร ภ.ด. ด้านล่างเป็น
ริ้วบรรจุข้อความ “เทียนให้แสง ภูดินแดงให้ปัญญา”

3.1.8 คำขวัญของโรงเรียน เรียนให้รู้ ดูแลให้งาม ทำให้เป็น เล่นให้เลิศ

3.2 ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนภูดินแดงวิทยา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2528
เมื่อแรกเริ่มมีนักเรียนจำนวน 65 คน โดยมีว่าที่ ร.ต.ชัยเดช บุญรักษา อาจารย์ 2 โรงเรียน
มัธยมวานรนิวาส เป็นผู้ดูแลนักเรียน จนถึงวันที่ 23 พฤษภาคม 2528 กรมสามัญศึกษา
ได้มีคำสั่งบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูจำนวน 5 ราย ให้มาปฏิบัติหน้าที่สอน และมีคำสั่งให้
นายปัญญา เจริญชัย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์ ย้ายมา
ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนภูดินแดงวิทยา เป็นคนแรก

ปี พ.ศ. 2528 กรมสามัญศึกษาได้จัดสรรงบประมาณก่อสร้าง
อาคารเรียน แบบ ชค. 104 จำนวน 1 หลัง ห้องน้ำ-ห้องส้วม แบบ 6 ที่ จำนวน 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2529 ได้รับงบประมาณจัดสร้างอาคารเรียน แบบ 108 ล
จำนวน 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2535 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน

แบบ 108 ล จำนวน 1 หลัง และในเดือนตุลาคม 2535 กรมสามัญศึกษา มีคำสั่งให้นายบัญชา เจริญชัย ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนกุดเรือคำพิทยาคาร และแต่งตั้งให้นายสัณฑ์ คุณประเสริฐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวิมุตติยารามพิทยากร จังหวัดนครราชสีมา มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

ปี พ.ศ. 2540 กรมสามัญศึกษา มีคำสั่งให้นายสัณฑ์ คุณประเสริฐ ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ดงมะไฟวิทยา และแต่งตั้งให้นายสวัสดิ์ จัดสนาม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล จังหวัดร้อยเอ็ด มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ และในปีนี้อเอง โรงเรียนได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปี พ.ศ. 2542 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนแบบ 424

ปี พ.ศ. 2543 กรมสามัญศึกษา มีคำสั่งให้นายสวัสดิ์ จัดสนาม ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งกุลาประชานุสรณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และแต่งตั้งให้นางชนิสรา ดวงบุบผา ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ จังหวัดมหาสารคาม มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

ปี พ.ศ. 2545 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารหอประชุมแบบ 100/27

ปี พ.ศ. 2546 กรมสามัญศึกษามีคำสั่งให้นางชนิสรา ดวงบุบผา ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ จังหวัดมหาสารคาม และแต่งตั้งให้ นายสมชัย สุขสุจริต ผู้อำนวยการโรงเรียนลำปลาหางวิทยา จังหวัดสกลนคร มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2547 หลังจากการยุบกรมสามัญศึกษา และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนภูดินแดงวิทยา จึงได้เปลี่ยนมาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปี พ.ศ. 2549 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้ยื่นประเมินเพื่อขอรับโอนโรงเรียนภูดินแดงวิทยาให้เข้าไปสังกัด ตามภารกิจการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผ่านการประเมินและโรงเรียนภูดินแดงวิทยาเป็นโรงเรียนในบัญชี 2 ที่ตั้งถ่ายโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

ปี พ.ศ. 2550 นายสมชัยสุข สุจริต ผู้อำนวยการโรงเรียน เกษียณอายุราชการ ตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลง นายนภาดล วิภาวิน รองผู้อำนวยการโรงเรียน รักษาราชการแทน และในวันที่ 30 ตุลาคม 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีหนังสือที่ ศธ 04144/ 3413 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2550 เรื่อง การถ่ายโอนสถานศึกษา บัญชี 2 ปีการศึกษา 2549 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถ่ายโอนโรงเรียนภูดินแดงวิทยา ไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยให้มอบทรัพย์สินและภารกิจการจัดการศึกษาให้เสร็จภายในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2550

ปี พ.ศ. 2550 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ สท 4/12 (ล)

ปี พ.ศ. 2552 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ สท 4/12 (ล) หอพักนักเรียนหญิง

ปี พ.ศ. 2553 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างส้วมนักเรียน แบบมาตรฐานชาย-หญิง

ปัจจุบัน โรงเรียนภูดินแดงวิทยา เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3 ถึง ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 1 ถึง ม. 6) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีนางสาวโสภา ทวีพันธ์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

4. โรงเรียนร่มไทรวิทยา

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนร่มไทรวิทยา ตั้งอยู่ใน อำเภอกุตุบาก จังหวัดสกลนคร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสกลนคร ห่างจากจังหวัดสกลนคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 35 กิโลเมตร มีประวัติความเป็นมาดังนี้

ปีการศึกษา 2537 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้ โรงเรียนกุตุบากพัฒนาศึกษา เปิดโรงเรียนสาขาที่ขึ้นตำบลนาม่อง ชื่อว่า “โรงเรียนกุตุบากพัฒนาศึกษา สาขามัธยมตำบลนาม่อง” โดยได้รับมอบที่ดินจากสภาตำบลนาม่อง ซึ่งกันไว้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 53 ไร่ 2 งาน 6 ตารางวา เป็นที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งอยู่ระหว่างกิโลเมตรที่ 7 และกิโลเมตรที่ 8 ถนนลาดกะเมอ-กุตุบาก (อยู่กึ่งกลางระหว่างหมู่บ้านนาขาม และ หมู่บ้านโพนงาม ตำบลนาม่อง) โดยชาวตำบลนาม่อง ได้ร่วมแรงร่วมใจบริจาคทรัพย์และไม้เพื่อสร้างเป็นสถานที่เรียนได้ 1 หลัง และปีการศึกษา 2537 เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยมี

นายกฤตติลภ โถษย์คำ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนกุดบากพัฒนาศึกษา ในขณะนั้นทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานโรงเรียนมัธยมสาขา และได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมาจนถึงปัจจุบัน

ปีการศึกษา 2540 ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกเทศจากกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2540 โดยมี ฯพณฯ สุขวิช รังสิตพล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ลงนามในประกาศตั้งโรงเรียนโดยชื่อว่า “โรงเรียนร่วมไทรวิทยา”

ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนร่วมไทรวิทยา ได้เข้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 ได้ถ่ายโอนสถานศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรับโอนคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในการทำพิธีส่งมอบและรับมอบการถ่ายโอนสถานศึกษาได้มีขึ้น ที่ห้องประชุมอาคารไทรทอง โรงเรียนร่วมไทรวิทยา โดยมี นายวัชรพงศ์ สุขรักษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นผู้ส่งมอบสถานศึกษา และ นายวีรศักดิ์ พรหมภักดี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เป็นผู้รับมอบสถานศึกษา โดยมี ส.ส.สาคร พรหมภักดี นายอำเภอกุดบาก หัวหน้าส่วนราชการข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขต อำเภอ กุดบาก สมาชิกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาม่อง สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสกลนคร และแขกผู้มีเกียรติในเขตจังหวัดสกลนคร ร่วมเป็นสักขีพยาน

5. โรงเรียนสกลทวาปี

5.1 ข้อมูลทั่วไป

5.1.1 โรงเรียนสกลทวาปี ตั้งอยู่เลขที่ 195 หมู่ที่ 10 ถนนสกลนคร-นาแก บ้านโพนยางคำ ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47000 โทรศัพท์ 0-4275-6224 โทรสาร. 0-4275-6224 website : www.skr2.ac.th

5.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

5.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

5.2.1 นายเชิดชาย ราชกรม ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

5.2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ที่ได้รับแต่งตั้ง) 1 คน

นางญาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร วิทยาลัยฐานะ รองผู้อำนวยการ
ชำนาญการพิเศษ

5.3 ประวัติของโรงเรียน

ด้วยกรมสามัญศึกษามีนโยบายที่จะให้จัดตั้งโรงเรียนชานเมือง เพื่อเป็นการรองรับนักเรียนรอบนอกที่จะเข้าไปเรียนในตัวจังหวัด นายบุญธรรม กัลยาบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล จึงเริ่มโครงการจัดตั้งสาขาโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ขึ้นเมื่อเดือนกันยายน 2535 โดยมอบหมายให้นายสุชาติ หอมไกรลาศ รักษาการรองผู้อำนวยการ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล เป็นผู้ดูแลสาขาพื้นที่ก่อตั้งโรงเรียน ตำนานเล่ากันว่าที่มเหศักดิ์สาธารณประโยชน์ เดิมเป็นเส้นทางผ่านของ โขลงช้างเผือก เจ้าปู่ จนกลายเป็นคูสิก จึงเรียกว่า “คูช้างเผือก” เมื่อเจ้าปู่ตายกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิงสถิตอยู่ในป่าเป็นอาถรรพ์ประกาศตั้งโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งโรงเรียน เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2537 เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสหศึกษาชื่อ “โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล 2” และในปีการศึกษา 2540 กรมสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดสอนในระดับมัธยม ศึกษาตอนปลาย เมื่อวันที่ 4 ธ.ค. 2550 ถ้ายโอนสถานศึกษา มาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ปัจจุบันโรงเรียน สกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตั้งอยู่ที่ 195 หมู่ 10 บ้านโพหนองคำ ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

5.4 ปรัชญา คติพจน์ สัญลักษณ์ สีประจำโรงเรียน วิสัยทัศน์

เป้าประสงค์ และค่านิยม ยุทธศาสตร์ และมาตรฐานของโรงเรียนสกลทวาปี

ปรัชญาโรงเรียน

สร้างสรรค์ปัญญา พัฒนาคุณธรรม

คติพจน์โรงเรียน

วิชา จรณสมฺปนฺโน โสเสฏฺโฐ เทวมานุเส ความหมายว่า

คนที่เพียบพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติเป็นผู้ประเสริฐสุดทั้งในหมู่เทวดาและมนุษย์

สัญลักษณ์โรงเรียน

พระพุทธรูปประทานพรและช้างเผือก

สีประจำโรงเรียน สีน้ำเงินและสีทอง

สีน้ำเงิน หมายถึง ความเพียบพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติ

สีทอง หมายถึง ความประเสริฐสุดทั้งในหมู่เทวดาและมนุษย์

อักษรย่อโรงเรียน ส.ทป.

ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นยาง

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนสกลทวาปี เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นศูนย์บริการชุมชน ครูและนักเรียน มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสุขในการดำรงชีวิตตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของความเป็นไทย

6. โรงเรียนคำยางพิทยาคม

6.1 ข้อมูลทั่วไป

6.1.1 โรงเรียนคำยางพิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 116 หมู่ที่ 8

ตำบลดงเหนือ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47140

โทรศัพท์ 042-702018 โทรสาร 042-702018 website <http://www.kpks.ac.th>

6.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จังหวัดสกลนคร

6.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ มัธยมศึกษาปีที่1 ถึงระดับมัธยมศึกษา

ปีที่ 6

6.1.4 กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

6.2.1 ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ว่าที่ ร.ต.อานนท์ กระจบอภิโท
วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

6.2.2 ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา มีจำนวน 1 คน

นางวลารัตน์ ปฏิเวศ

6.3 ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนคำยางพิทยาคมเป็นโรงเรียนสหศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสกลนคร กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 116 หมู่ 8 บ้านคำยาง ตำบลดงเหนือ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ในที่ดินราชพัสดุ เลขที่ สน. 448 เนื้อที่ 110 ไร่ 1 งาน 33 ตารางวา เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2536 เป็นสาขาโรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม โดยมีนายวิระ พรหมภักดี ผู้อำนวยการ โรงเรียน บ้านม่วงพิทยาคม เป็นผู้ดูแล การดำเนินงานในระยะแรกได้รับการสนับสนุนจาก

หลายฝ่าย เช่น วัดโนนสะอาด บ้านคำยางอนุเคราะห์ สถานที่เรียนในภาคเรียนแรก ส่วนในภาคเรียนที่ 2 สถาปนาบดลงเหนือ ได้ก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว และปรับปรุงพื้นที่ให้ โดยได้รับการร่วมมือจากพ่อค้า คหบดี ประชาชนและโรงเรียนยังได้รับการอุปถัมภ์ จากพระครูปิยะธรรมรังษี (คง จันทะลุน) เจ้าอาวาสวัดหนองใหญ่ แขวงสายไหมเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2537 ได้รับประกาศจัดตั้งเป็นโรงเรียน เอกเทศ โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนคำยางพิทยาคม” ใช้อักษรย่อ “ค.พ.ค.” และแต่งตั้งให้นายประเสริฐ สวัสดิ์จิตร เป็นครูใหญ่คนแรก

6.4 ปรัชญา วิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา

คำขวัญหรือปรัชญาของโรงเรียน

ใฝ่ศึกษา กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม เลิศล้ำปัญญา สร้างศรัทธาชุมชน
คดดีธรรม สุวิชาโน ภว โหติ คำแปล ผู้มีการศึกษาดีเป็นผู้เจริญ
วิสัยทัศน์

สถานศึกษานำอยู่ ผู้เรียนรอบรู้ เชิดชูคุณธรรม นำด้านเทคโนโลยี
รักษาวินัย ก้าวไกลการศึกษา พัฒนาสู่อาเซียน

กล่าวสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีนโยบายในด้านการ
การศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน ดูแลคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาเด็กและเยาวชน
ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพที่ดี โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
สกลนครให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ 2) โรงเรียนธาตุทองอำนวยวิทย์ 3) โรงเรียนภูดินแดงวิทยา
- 4) โรงเรียนร่มไทรวิทยา 5) โรงเรียนสกลทวาปี และ 6) โรงเรียนคำยางพิทยาคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

รัชฎาพร พิมพิชัย (2555, หน้า 200-201) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบ
ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้าน

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน การใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน การมีทักษะในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล 2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผล 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา จำนวน 3 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 12 คน จากการประเมินก่อนหลัง ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เมื่อประเมินโดยใช้แบบทดสอบจะได้ค่าร้อยละความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย 94.94 และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า ครูมีภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนหลังสูงกว่า ก่อนทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขนิษฐา ชัยประโคน (2556, หน้า 193–199) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวก ในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 11 ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน มี 5 พฤติกรรม ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมุ่งเสริมสร้างวินัย มี 8 ตัวชี้วัด (2) การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน มี 11 ตัวชี้วัด 3) การพัฒนา นักเรียนอย่างสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างวินัย มี 10 ตัวชี้วัด 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการพัฒนาวินัย มี 11 ตัวชี้วัด และ 5) การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการพัฒนาวินัย มี 10 ตัวชี้วัด 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ ซึ่งเป็นหลักการและทฤษฎีที่ใช้เป็น แนวทางการพัฒนารูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการ พัฒนา 3) เนื้อหา ซึ่งเป็นสาระหรือองค์ความรู้ของการพัฒนาตามองค์ประกอบภาวะผู้นำ ครูด้านพฤติกรรมเชิงบวก 5 ด้าน 4) กระบวนการ ซึ่งเป็นขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนา

4 ระยะ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน ผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนเพิ่มขึ้นหลังการทดลองใช้รูปแบบ ได้ค่าร้อยละความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย เท่ากับ 71.37 ประเมินโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำ ได้ค่าร้อยละความก้าวหน้าโดยเฉลี่ย เท่ากับ 57.79 และจากการติดตามผลการพัฒนาพบว่า ครูมีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พัฒนาขึ้น โดยมีค่าร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 20.65

ฐิติมา ไชยมหา (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านความสามารถในการวัดและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และ 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีวิวัฒนาการภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ 8 วิธี ดังต่อไปนี้ 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงาน 3) การติดตาม และประเมินผลการพัฒนา 4) การใช้ชุดภาวะผู้นำครู 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน 6) การสร้างเครือข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ 7) การให้มีโอกาสการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ และ 8) วิธีอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงานต่างประเทศ

วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง (2556, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) บุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) แบบอย่างทางการสอน 3) สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม 4) มุ่งพัฒนาผู้เรียน

เทพรังสรรค์ จันทรัมย์ (2556, หน้า 278-281) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำครูและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำครูและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลสกลนคร มี 7 องค์ประกอบ คือ ความเป็นมืออาชีพ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง การมุ่งพัฒนาผู้เรียน การเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี การสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีดัชนีชี้วัด จำนวน 117 ตัวชี้วัด 2) ทางเลือกการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลสกลนคร ประกอบด้วย 18 วิธีการ คือ

(1) จัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ (2) จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนการสอน (3) ประชุมระดมความคิดและกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน (4) ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (5) ส่งเสริมความเป็นครูมืออาชีพ (6) ส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (7) ส่งเสริมการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (8) ส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (9) ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน (10) ส่งเสริมการเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี (11) ส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดี (12) จัดทำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล (13) ประชุมกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (14) จัดประชุมภายในโรงเรียนอย่างเป็นทางการ (15) อบรมเชิงปฏิบัติการภาวะผู้นำครูโรงเรียนมาตรฐานสากล (16) การวัดและประเมินผล (17) การเชิดชูเกียรติยกย่องให้รางวัลและ (18) การศึกษาดูงาน สถานศึกษาต้นแบบ 3) ผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลสกลนคร และการเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัยของผู้ร่วมวิจัย คือ การใช้ภาวะผู้นำครู การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง มีการมุ่งพัฒนาผู้เรียน เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การใช้ภาวะผู้นำของผู้วิจัยมี 3 ลักษณะ คือ เป็นผู้สอน เป็นผู้บริหารจัดการ เป็นผู้ระดมสรรพกำลังและสรรพากรมาใช้ประโยชน์ในการวิจัย ให้โอกาสผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง เป็นการร่วมคิดร่วมทำ และเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเริ่มจากส่วนน้อยจนถึงการมีส่วนร่วมแบบเต็มรูปแบบโครงการพัฒนาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้รับประโยชน์ (ผู้ร่วมวิจัย) สามารถที่จะรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของตนเอง และพัฒนาตนเอง ตลอดจนพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

กาญจนา ภาวงศ์ (2557, หน้า 198–207) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและ
 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน
 โดยรวมไม่แตกต่างกัน 5) ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความ
 คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน
 และประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
 โรงเรียน ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน
 โรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 7) ความพึงพอใจในการ
 ปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลในการ
 บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 8) ความพึงพอใจ
 ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการนิเทศงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน
 ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านความสำเร็จของงานปฏิบัติ มีอำนาจ
 พยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01

ศริพร กุลसानต์ (2557, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนา
 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้
 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 องค์ประกอบ คือ
 (1) การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การเป็นครู
 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การมีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับความเป็นครู (2) รูปแบบ
 พัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ
 พัฒนาและการวัดประเมินผล (3) ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการ
 จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า
 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการ
 จัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็น
 ว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิผลสามารถพัฒนาภาวะ
 ผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ให้สูงขึ้นได้

จิราพร เจริญชัย (2558, หน้า 234-241) ได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 6) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครใน 2 ด้าน คือ การมุ่งเน้นผลสำเร็จและการกระตุ้นการใช้ปัญญา

ศรัณยา ไครบุตร (2558, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 พบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 มี 3 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ องค์ประกอบหลักด้านความรู้ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบหลักด้านทักษะ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) คุณลักษณะความเป็นครู 2) คุณลักษณะนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ 5) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ารูปแบบมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 ทั้ง 3 ระยะเวลา พบว่า ระยะเวลาฝึกปฏิบัติจริงผลค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินภาวะผู้นำครู เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโรงเรียนมัธยมศึกษา สูงกว่าก่อนการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเวลาฝึกปฏิบัติจริง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Crowther (2002) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของครูในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือในโรงเรียนที่สับสนหรือวิกฤต โดยทำการศึกษาเป็นเวลา 5 ปี กับโรงเรียนในออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยได้พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครู 6 ระดับเรียงจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ 1) การมีความเชื่อมั่นหรือมีเจตคติทางบวกการที่หนทางที่ดีกว่าเสมอ 2) มุ่งมั่นอย่างจริงจังในการปฏิบัติการสอน 3) ส่งเสริมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูชั้นในโรงเรียนบนรากฐานการจัดการเชิงระบบขององค์กรที่ตายตัวไปสู่ระบบที่ยืดหยุ่น 4) เผชิญปัญหาและอุปสรรคภายใต้วัฒนธรรมโครงสร้างขององค์กร 5) แปลงแนวคิดวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง 6) ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรแบบสู่ความสำเร็จ

Herman (2002 : 2111-A) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ในโรงเรียนใหม่แห่งหนึ่ง โดยการสัมภาษณ์จากนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะอาจารย์ ทั้งเป็นแบบรายบุคคลและกลุ่มเกี่ยวกับการประเมินประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องลักษณะของชุมชนการเรียนรู้ให้นักเรียนมัธยมศึกษาแห่งใหม่ ผลการศึกษาพบว่ามีปัจจัยสำคัญ 4 ปัจจัย มีบทบาทในโครงสร้างชุมชน ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของการมีปฏิสัมพันธ์และเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชนการมีค่านิยมและความเชื่อ ร่วมกันแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และอิทธิพลเชิงผลวัดที่สรุปขึ้นในชุมชน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นเรื่องนี้ไม่ได้ความพยายามในการสร้างชุมชน การเรียนรู้ ซึ่งเน้นการวินิจฉัยความเชื่อ ค่านิยมที่ทุกคนมีส่วนร่วมและการปฏิบัติต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนอาจจะทำให้ระดับขัดแย้งทั้งในเรื่องขอบเขตและการกีดกันลดหายไปจากการศึกษา งานวิจัยและรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ชุมชนมีความพร้อมที่ให้ความร่วมมือในการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการหลอมให้สถานศึกษากับชุมชน มีการประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อให้โรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

Suranna and Moss (2002, บทคัดย่อ) การวิจัยค้นคว้าภาวะผู้นำของครูในการเรียนการสอนวิชาชีวเคมี พบว่า ครูมีภาวะผู้นำมีคุณลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) เป็นผู้สอนที่ดีในห้องเรียน 2) เป็นผู้นำทางชีวิตให้กับเพื่อนครู 3) เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร
- 4) รับบทบาท เป็นตัวแทนขององค์กรทั้งในโรงเรียนหรือสมาคมท้องถิ่น 5) ทำงานร่วมกับครูคนอื่น ๆ และผู้บริหารด้วย

Yok-Barr and Duck (2004, บทคัดย่อ) การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำและใช้ภาวะผู้นำ เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ 4 ประการ คือ

- 1) เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การเพิ่มศักยภาพการสอนและการจัดการเรียนรู้ 3) ประกาศเกียรติคุณการให้รางวัล 4) การเป็นตัวแบบครูประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน

Fisher (2007, p. 270) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเรื่องภาวะผู้นำครู และการเปลี่ยนแปลงองค์กรในโรงเรียนเกรด 12 พบว่า ภาวะผู้นำครูสามารถสร้างได้ และเมื่อเกิดภาวะผู้นำครูแล้ว ทำให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโรงเรียนที่ดีโดยปราศจากการควบคุมของผู้บริหาร

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครูสามารถเรียนรู้ได้ และต้องนำไปปฏิบัติเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ร่วมกัน ภาวะผู้นำครูมีบทบาทสำคัญและคุณลักษณะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน ครูจะต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำ มีภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน อันจะส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ควรเกิดขึ้นกับครู ทั้งนี้ครูเป็นผู้ทำการสอนในชั้นเรียนเป็นผู้รู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน และเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างดีเยี่ยมในตัว ผู้ที่เป็นผู้นำทางการจัดการเรียนรู้ ให้นำกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องอาจจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเดิมได้ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ที่ดี เช่น ผู้เรียนต้องเป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณธรรม จริยธรรม มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข